

A GALÁNTAI M.KIR. CSENDŐR ZÁSZLÓALJ A HADAK ÚTJÁN

A háború elhúzódása miatt a honvédelmi miniszter és a belügyminiszter szükségesnek tartották, hogy várható katonai vagy polgári karhatalmi alkalmazás esetére egy jól kiképzett, korszerűen felszerelt, gyorsan mozgatható egység álljon a kormányzat rendelkezésére.

Igy került sor 1942-ben a galántai karhatalmi csendőr zlj. felállítására. A legénységet zömmel a Székelyföldről, palóc vidékről és az Alföldről sorozták, a helybéli cső.őrök kivizsgálása után.

A zlj. parancsnok ezredesi rendfokozatban volt. Ereje: három lövész század kerékpáros, nehézfegyver és páncélos századok, valamint árkász, híradó és egészségügyi szakaszok állott. Tüzér-üteg szervezése megkezdődött. A zlj. karpaszományos iskola Jutason volt. Galánta csupán ideiglenes állomáshely volt, a végleges Székesfehérvár lett volna. A tervezett gépesítést anyaghiány miatt nem lehetett megvalósítani, azért a zlj. gyors mozgása főleg vasúti szállítással történt.

A csendőrségnél úgy honvédségi karhatalmi, mint közbiztonsági alkalmazás esetén a csendőrségi szabályzatok voltak irányadók.

A galántai cső.zlj.-nál honvédségi karhatalmi alkalmazás esetén a honvédségi, főleg harcászati szabályzat, míg közbiztonsági igénybevétel esetében a csendőrségi szabályzatok voltak irányadók.

A zlj. rövid fennállása alatt beigazolta a felállítás szükségességét és bebizonyította sokoldalú használhatóságát. Ezért — különös tekintettel az erdélyi és délvidéki határ- és nemzetiségi helyzetre — a honvédelmi és belügyminiszterek még további 3-4 hasonló karhatalmi cső.zlj. felállítását határozták el.

Megemlékezéssel a rövid életű galántai m.kir. karhatalmi cső.zlj. harcának és megsemmisülésének szeretnék emléket állítani.

A szervezés és kiképzés befejeztével a zlj. tulajdonképpen működése csak 1944 márciusában kezdődött. Március elején egyheti kihelyezésre ment a zlj. A századok Nagysurány és Kolta közötti falvakban voltak elhelyezve, ahol helység és erdei harc kiképzésben részesültek.

Március 20-án reggel fél hatkor riadóztatták a zlj.-t. A parancsnokságon tudtuk meg, hogy a németek megszállták az országot. Együtt-tartás lett elrendelve, teljes készületben maradtunk egy hétig. Április végén ismét kihelyezésre mentünk, ahol éles lőszerrel harcbemutató volt a cső. felügyelő és több magas rangú honvédtiszt előtt.

Május végén a zlj.pk.-helyettes és a nehézfegyver század parancsnoka, valamint az első és a kerékpáros századoktól egy-egy cső.őrmeester a „Partizánok elleni harc” tanfolyamon vettek részt. A tanfolyam a tisztek részére Németországban, Drezdában, az altisztek részére pedig a megszállt Belgiumban volt.

Június vége felé hallottuk, hogy zlj. zászlót kap, a zászlószen- telés pedig július elején Budapesten lesz. Az indulás előtti héten nem volt kiképzés, csak a díszmenetet gyakoroltuk. Július elsején déltájban indultunk és másnap reggel érkezünk a Józsefvárosi állomásra. Az 1. század nem várta meg a kirakodást, hanem fegyver és zubbony nélkül ingben vonult egy közeli honvédlaktanyába. Az állomáson csak a rakodó részlegek maradtak, századonként 5-6 fő. Alig érkezünk a laktanyába, az állomás légítá-

madást kapott. Lőszer, fegyverek, személyi poggyászok mind elégtek. A rakodó részlegekből négyen meghaltak, többen megsebesültek. A laktanyából másnap délután átköltöztünk a Ludovika Akadémiára, ahol három napig maradtunk. Számbavettük a veszteséget, az eredmény lesújtó volt. A zlj. harcképtelen lett a légítámadás következtében.

Július 6-án délben parancsot kapott a zlj., hogy este 6 óráig Nagy-Budapest határát el kell hagyni, különben a honvédség (pc. hadosztály) fegyvert fog használni. Ez a parancs mindenkit lesujtott, senki sem tudta elképzelni, hogy miért történt. Emelt fővel vonult a fegyvertelen zlj. a Váci úton pc. gépkocsi és harckocsi kísérettel. Az útkeresztezéseknél lövegek voltak tüzelőállásban. Az éjszakát a szabadban töltöttük, másnap vasúti szállítással visszatértünk Galántára.

A pesti utasítás okáról nem hallottunk semmit. A légítámadás alatt megsemmisült fegyvereket pótolták, a páncélos szd. páncélgépkocsikat kapott.

Augusztus elején a megerősödött partizánvékenységek megakadályozására a zlj.-t a második szd. kivételével Délvidékre vezényelték. Az 1. szd. Szilbácson, a 3. szd. Szépligetén, a zlj. pság., kp. szd., pc. szd. és nehézfegyver szd. Palánkán volt elhelyezve. Megérkezésünk után a nappali partizánvékenység megszűnt, éjjel azonban jelzőrakéták százait lötték ki az ellenséges repülőök közeledésekor. Éjjel-nappal felderítést végeztünk a kukoricával és kenderrel bevetett földeken. A tervezett támadás nem történt meg, mert a zlj.-t augusztus 19-én hirtelen Budapestre vezényelték. Berakodáskor értesültünk, hogy a zlj. új parancsnokot kapott.

Augusztus 23-án a zlj. parancsnok és a századparancsnokok kormányzói kihallgatásra kaptak meghívást. Mi mindnyájan éreztük, hogy most kapunk magyarázatot az előbb említett Pestről való kiutasításra.

A Kormányzó Úr sajnálta, hogy egyes dolgok történtek a múltban, de őt félrevezették, nem a valóságnak megfelelő tényeket jelentették neki. Beszélt az ország nehéz helyzetéről és kérte a csendőrség további támogatását.

Két nappal később a zlj.-nál szolgáló zászlósok adatait és fényképeit hadnagyi előléptetésre délig fel kellett terjeszteni. Délután Toldi I. harckocsikat kapott a zlj. Szeptemberben hírt kaptunk Galántáról: felállítják a II. zlj.-t, október végén pedig a III.-at.

Mikor meghallottuk a fegyverletételt, a tisztikar tudta, hogy azt kommunista uralom fogja követni, ez pedig a csendőrség könnyörtelen megsemmisítését, a csendőrök üldözését, bebörtönzését, kivégzését jelenti, így nem maradt más hátra, mint tovább harcolni.

Tiszti gyűlés után a szd. parancsnokok kihirdették a fegyverletételt és a sorcsendőrök tudomására hozták, hogy mint sorozott legénység, leszerelhetnek és mehetnek haza, azonban aki akar, maradhat tovább harcolni. Az egész zlj. sorcsendőrei közül egyetlen sem akart leszerelni, a további harcot választották.

Páncélgépkocsik és a kp.szd. biztosították a Horthy hidat, a zlj. pedig indult Budára. A háború folytatásának hírére a zlj. visszatért elhelyezés körletébe, a Ludovika Akadémiára. A következő napokban őrszolgálatot teljesítettünk a csendőrfelügye- lőségén.

Október 24-én Siklóstra vezényelték a zlj.-t. Október végét és november elejét Csáktornyan töltöttük. Honvédegységekkel lezártuk a határt Csáktornya és Szentgotthárd között. Feladatunk volt a határmenti partizánvékenységet megszüntetni.

November 20-án a zlj.-t visszavezényelték Budapestre. A századokat különböző helyeken szállásolták el Budán. November 23-án délután az első századot Csepelre vezényelték, feladata volt

a katonaszökevények felkutatása és letartóztatása. November 24-én este és éjjel erősödő tüzérségi tüzet hallottunk; másnap kora délután a századot a frontra vezényelték. Parancsunk volt az összeköttetés felvételére a védelemre beásott honvédekkel.

A század autóbusszal szállítással jutott el a Hermina majorig, onnét biztosított menetben vonult Tököl felé. Az országút tele volt visszavonuló honvédekkel, sebesültekkel, fogatolt járművekkel és pár gépkocsival. A leszálló ködben a visszavonuló honvédek utolsó részlege is eltűnt, lassan sötétedett, a védelmi vonalnak semmi nyoma sem volt, mikor a század parancsot kapott: visszatérni a Hermina majorhoz. Ott tudtuk meg, hogy az ún. védelmi vonal nem létezett. Az ellenség átkelt a Dunán és elfoglalta Szigetszentmiklóst. A szigeten lévő honvédek visszavonultak, mielőtt az ellenség Szigetszentmiklós vonalában lezárja a kiutat a szigetről.

Eligazítás után a század beásta magát védelemre Szigetszentmiklós és Hermina major között. Reggel értesültünk, hogy a zlj. többi századai Pesterzsébetnél harcolnak. Állandó tüzérségi tűz alatt álltunk. Román és orosz támadásokat vertünk vissza. Egy ellentámadásunk négy német harckocsival és egy német századdal nem sikerült. Délután az ellenség sikertelen támadást intézett. Reggel erős tüzérségi tüzet kaptunk, de az ellenség támadása sikertelen volt. A délutáni tüzérségi tűzben én is megsebesültem.

A háború végéig három magyarországi és két németországi kórházban feküdtem, így a galántai karhatalmi cső.zlj. további sorsáról csak közvetett tudomásom van.

Az 1. századot és a szigeten lévő honvédeket a folyamórség pontonokon vitte át a Dunán Érdre. A század ezután Kelenföldön, majd végül a Várban harcolt a zlj. többi századai maradékaival. A galántai karhatalmi cső.zlj. súlyos veszteséget szenvedett, akik életben maradtak, azok a kitörésnél fogságba estek: csak egy tisztnek és egy pár sorcsendőrnek sikerült az ellenség vonalán átsiklani.

A fogságból visszatérőket nem várta diadalkapu és virág. Az új rendszer ellenségesen kezelte őket, sokan hazatérés után börtönbe kerültek, a székelyföldiek pedig kettős járom alá jutottak.

A zlj. parancsnokait is szomorú vég érte. Láday István és az őt követő Péterfy Jenő ezredeseket a háború után kivégezték. Barabás József alez. kórházba került, utódja, a zlj. utolsó parancsnoka, Szily István őrnagy orosz fogságban meghalt.

A galántai karhatalmi cső.zlj. magas erkölcsi értékének köszönhető, hogy fegyelme és harci kedve a túlerejű, harcedzett, fölényes fegyverzettel rendelkező ellenséggel szemben is töretlenül megállta helyét: HÍVEN, BECSÜLETTEL, VITÉZÜL.

Kunsay Gyula

